

Μακεδονικά

Τόμ. 5, Αρ. 1 (1963)

Ίωνος Στεφάνου Δραγούμη, Η Μονή του Προδρόμου και το χωριό Λάκκος των Σερρών. Απάντηση του Ι. Στ. Δρ. (1878-1920), γραμμένη γαλλικά τον Οκτώβριο του 1903 από τας Σέρρες, σε γράμμα Έλληνα φίλου του από το Παρίσι. Μετάφραση Φιλίππου Στεφάνου Δραγούμη

Στίλπων Π. Κυριακίδης

doi: [10.12681/makedonika.830](https://doi.org/10.12681/makedonika.830)

Copyright © 2014, Στίλπων Π. Κυριακίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κυριακίδης Σ. Π. (1963). Ίωνος Στεφάνου Δραγούμη, Η Μονή του Προδρόμου και το χωριό Λάκκος των Σερρών. Απάντηση του Ι. Στ. Δρ. (1878-1920), γραμμένη γαλλικά τον Οκτώβριο του 1903 από τας Σέρρες, σε γράμμα Έλληνα φίλου του από το Παρίσι. Μετάφραση Φιλίππου Στεφάνου Δραγούμη. *Μακεδονικά*, 5(1), 528-545. <https://doi.org/10.12681/makedonika.830>

καὶ ἐξεμάνθανον τὴν παρεφθαρμένην στρατιωτικὴν γλῶσσαν τῶν Ῥωμαίων, ἐφ' ὅσον ἡ ὑπηρεσία αὐτῶν κατὰ κανόνα ἐξετείνεται εἰς μίαν εικοσαετίαν. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν αὐτῶν ἐγκαθίσταντο συνήθως εἰς τὸν τόπον τῆς καταγωγῆς των, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν γλῶσσαν. Ὁ συγγραφεὺς ὀρθῶς ἀποκρούει οἰανδήποτε σχέσιν τῶν Κουτσοβλάχων τῆς Μακεδονίας πρὸς τοὺς Ῥουμάνους τῆς Δακίας, εἶναι ὅμως ἀνακριβὲς τὸ λεγόμενον ὅτι ὁ Τραϊανὸς ἐγκατέστησε Ῥωμαίους ἀποίκους εἰς τὴν Δακίαν, διὰ τὴν ἀποκρούσῃ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Οὐννων καὶ τῶν Σλάβων, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον ἀκόμη ἐμφανισθῆ εἰς τὸν ὀρίζοντα.

Ἀληθέστατα εἶναι ὅσα λέγει περὶ τῆς ἄνθρωπινῆς προπαγάνδας καὶ περὶ τῶν ἑλληνικῶν αἰσθημάτων τῶν κατοίκων τοῦ Νυμφαίου, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἑλληνοβλάχων ἐν γένει, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς ὅλους τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους καὶ ἰδίως εἰς τὸν Μακεδονικόν. Δυστυχῶς ὅμως τὰ δι' αὐτὸν λεγόμενα εἶναι πολὺ περιληπτικά, ἐνῶ λεπτομερέστεραι πληροφορίαι θὰ ἦσαν, διὰ τὰς σημερινὰς μάλιστα περιστάσεις, πολὺ χρήσιμοι.

Τὸ λεγόμενον ὅτι ὁ Βουλγαροκτόνος ἦτο Μακεδὼν ὑπὸ τὴν ἀρχαίαν σημασίαν τῆς λέξεως, ὡς φαίνεται πιστεύων ὁ συγγραφεὺς, δὲν εἶναι ἀκριβές. Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους τὸ ὄνομα Μακεδονία ἀπεδίδετο εἰς τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον εἶχε πρωτεύουσαν τὴν Ἀδριανούπολιν, δηλ. εἰς μέρος τῆς Θράκης.

Ἀξιοσημείωτον εἶναι τὸ τοπωνύμιον Χ λ ἔ ρ ο υ διὰ τὴν Φλώριαν. Εἶναι ἀκριβὲς τὸ ὑπὸ τοῦ Καντακουζηνοῦ ἀναφερόμενον εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην φρούριον καὶ πόλισμα «Χλερνοῦ», πρὸς τὸ ὁποῖον ἑταύτισα ἤδη πρὸ καιροῦ τὴν Φλώριαν¹.

Ἀξιόλογοι εἶναι καὶ αἱ πληροφορίες, αἱ διδόμεναι περὶ τῶν ἀποδήμων Νυμφαιωτῶν, περὶ τῶν ἐκ τοῦ χωρίου ἐπιστημόνων καὶ λογίων, περὶ τῶν πεσόντων εἰς τὰς μάχας, περὶ τῶν εὐεργετῶν τοῦ χωρίου, περὶ τῶν συλλόγων, περὶ διαφόρων τοπωνυμίων κτλ. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἂν ὁ φιλόπατρις συγγραφεὺς ἀπεφάσιζε νὰ πραγματευθῆ συστηματικώτερον τὰ τοῦ χωρίου του συμπληρώων τὰ παρουσιαζόμενα εἰς τὸ πατριωτικόν του φυλλάδιον κενά.

ΣΤΙΑΦΑΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Ἰ ω ν ο ς Σ τ ε φ ά ν ο υ Δ ρ α γ ο ύ μ η, Ἡ Μονὴ τοῦ Προδρόμου καὶ τὸ χωριὸ Λάκκος τῶν Σερρών. Ἀπάντησις τοῦ Ἰ. Στ. Δρ. (1878-1920), γραμμένη γαλλικὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1903 ἀπὸ τὰς Σέρρες, σὲ γράμμα Ἑλληνα φίλου του ἀπὸ τὸ Παρίσι. Μετάφρασις Φιλίππου Στεφάνου Δραγούμη. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Δ' τόμου τῶν «Σερραϊκῶν Χρονικῶν». Ἀθήναι 1961. 8ον σ. 27.

¹ Βλ. σ 19 Φλώρινα (Χλέρνου) καὶ σ. 57 Κάλε ντὲ Χλέρνου. Πρβλ. Ἑλληνικά, τόμ. 17, σ. 405.

ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Ἐκ τυπογραφικῆς ἀβλεψίας ἢ ἀρίθμησις τῶν τυπογραφικῶν φύλλων ἀπὸ τοῦ φύλλου 33, ὡς καὶ ἢ ἀρίθμησις τῶν σελίδων ἀπὸ τῆς σελίδος 528, ἐτυπώθη ἡμαρτημένη κατὰ 16 σελίδας χωρὶς νὰ ὑπάρχη χάσμα ἐν τῷ κειμένῳ.

Ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸν τίτλον, πρόκειται περὶ ἐπιστολῆς τοῦ αἰμνήστου Ἰωνος Δραγοῦμη πρὸς τινὰ ἐν Παρισίοις διαμένοντα Ἕλληνα φίλον του, τὴν ὁποίαν μετέφρασε καὶ ἐξέδωκεν ὁ ἀδελφός του Φίλιππος Δραγοῦμης εἰς τὰ «Σερραϊκὰ Χρονικά», ἐκ τῶν ὁποίων ἀνάτυπον εἶναι τὸ φυλλάδιον. Τὴν ἐπιστολὴν κατὰ τὴν πληροφορίαν τοῦ μεταφραστοῦ ἔγραψεν ὁ Ἰ. Δραγοῦμης ἐν Σέρραις, ὅπου ἀνεπλήρωσε τὸν ἀπουσιάζοντα Ἕλληνα πρόξενον. Ἡ ἐπιστολὴ εἶναι λίαν ἐνδιαφέρουσα, διότι ὁ γράψας αὐτήν, λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ ἐν ἐπεισόδιον ἐπιδρομῆς κομιτατζήδων εἰς τὸ παρὰ τὴν Μονὴν τοῦ Προδρόμου χωρίον Λάκκος, ἐκθέτει τὰς ἀντιλήψεις του ἐπὶ τῶν βουλγαρικῶν μεθόδων, διὰ τῶν ὁποίων οὗτοι προσεπάθουν νὰ ἐξαπατήσουν τὴν δημοσίαν εὐρωπαϊκὴν γνώμην ὡς πρὸς τοὺς σκοποὺς τῶν ἐνεργειῶν των, αἱ ὁποῖαι λόγφ μὲν παρουσιάζοντο ὡς ἀπελευθερωτικαὶ ἀπὸ τῶν Τούρκων, πράγματι δὲ ἐστρέφοντο κυρίως κατὰ τῶν Ἑλλήνων μὲ ἀπώτερον σκοπὸν τὴν κατάκτησιν τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης καὶ τὴν κάθοδον εἰς τὸ Αἴγατον.

Ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται ἡ ἐπιστολὴ φαίνεται ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴν βουλγαρικὴν προπαγάνδαν, ὅτι οἱ Βούλγαροι ἀγωνίζονται κατὰ τῶν Τούρκων ὡς ἀπελευθερωταί. Ὁ Ἰων ἀπαντᾷ πολὺ σωστά καὶ ἐπιγραμματικὰ (σ. 1.) «Γιὰ τὴν ὥρα ἐπαναστάση ὑπάρχει μονάχα σὲ μερικὲς ἐφημερίδες ἀγγλικές, γαλλικές, ῥωσικὲς καὶ βουλγαρικές». Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς σλαβοφώνους χωρικοὺς παρατηρεῖ ὀρθῶς ὅτι «δὲν σκέπτονται οὔτε τὴν ἐθνικότητά τους οὔτε τὰ δικαιώματα τοῦ ἐλευθέρου πολιτίη, πὺ ἀγνοοῦν ὀλότελα... εἶναι μονάχα ἀριθμοί, πὺ τὰ κομιτάτα τοὺς ἐκμεταλλεύονται καὶ τοὺς ἐπιβάλλονται μὲ τὴ βία». Πολὺ ὠραῖα εἶναι ὅσα παρατηρεῖ διὰ τὴν οὐδετερότητα τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν ἀγῶνα: «Ἡ αὐστηρὴ οὐδετερότητα, πὺ προτείνεις, δὲν εἶναι καθόλου δυνατή, ἀφοῦ ζοῦμε στὴ Μακεδονία καὶ ὑποφέρουμε ἀπὸ τοὺς εὐγενικοὺς Βουλγάρους ἐλευθερωτές, ὅσο κι' ἀπὸ τοὺς μὴ εὐγενικοὺς Ὀθωμανοὺς καταπιεστὲς κ' ἡ ζωὴ μας κἀθεται εὐγενικὰ ἀνάμεσα στ' ἀμόνι καὶ τὸ σφυρί». Ἐν γένει ἡ ἐπιστολὴ ἀποτελεῖ ἱστορικὸν στοιχεῖον διὰ τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα ἀξιανάνωστον, διότι μ' ἐπιγραμματικὸν πολλάκις τρόπον θέτει τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐξακολουθοῦν καὶ σήμερον νὰ εἶναι τὰ ἴδια μὲ τοὺς διαδόχους τῶν Βουλγάρων Μακεδόνας, χάριτες δ' ὀφείλονται εἰς τὸν μεταφραστὴν διὰ τὴν μετάφρασιν καὶ τὴν δημοσίευσίν της.

ΣΤΙΑΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΑΔΗΣ

Ἀρχεῖον Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος Παναγιώτου Δαγκλή. I. Σημειώσεις καὶ ὁδηγία Δημοσθένους Φλωριά. Ἐκδόσις κειμένου ὑπὸ Β. Λαοῦδα. Εἰσαγωγή καὶ σημειώσεις ὑπὸ Πέτρου Θ. Πέννα. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Δ' τόμου τῶν «Σερραϊκῶν Χρονικῶν». Ἀθῆναι, 1961. 80ν σ. 52.

Ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴ-